

શ્રી

કુન્દીના-નાયિકા

(ચાંદન)

(વસંતમંના)

નાટકના-ગાયનો.

— — — — —

પ્રસિદ્ધ કરનાર

ઝવેરી ચંદુલાલ દલસુખરામ ધોળશાજી

— — — — —

મુંબઈ

આંદ્રીયા પ્રાંતીય પ્રેમ—છાંદસાલ.

કીંમત ર આના.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગજરાતી કોપીરાશિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૩૪૪

વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ કુલ્લન ના.ચિડા ના.ટડનું
ગાથનો

વિષય ૬-૧-૧૧-૧

શ્રી
કુલીન-નાયિકા
(ચારૂદત) (વસંતસેના)

નાટકના-ગાયનો

શ્રીમંત ગાયકવાડ સરકાર સયાજીરાવ મહારાજશ્રિત
મરહુમ સાક્ષર હાદ્યાભાઈ ધોળશાળ સ્થાપિત.

‘શ્રી દેશી નાટક સમાજ’ માટે

પ્રસિદ્ધ કરનાર.

ઝવેરી ચંદુલાલ હલસુખરામ ધોળશાળ.

ટેકાણુ—મોદીખાના સ્ટ્રીટ ઘર નંબર ૫૭.

આવૃત્તિ ૧ લી

પ્રત ૫૦૦૦

તા. ૧૨-૧૨-૧૨.

વિ. સ. ૧૯૧૯,

મુખ્યર્થ:—

આંટીયાં પ્રાંટીંગ પ્રેસમાં હોરમજી બેરામજી આંટીયાંએ માલિકને

માટે ખાપીયાં.—શામસેટસ્ટ્રીટ ઘર નંબર ૩૬.

કિમ્મત રૂ. ૦-૨-૦ (બે આના.)

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતના લેખકોનાં સંગ્રહ

૪૩૪૪

(ઇ. સ. ૧૮૬૭ ના રૂપ મા એકટ મુજબ પ્રસિદ્ધ કર્તાએ
સર્વ હક્ક સ્વાધીન રાખ્યા છે. માટે પ્રસિદ્ધ કરનારની
રજા શિવાય કોઇએ છાપવું-છપાવવું-વેચવું.
વેચાવવું, ભજવવું કે ભજવાવવું નહિ.)

॥ ૐ ॥

શ્રી કુશાન-નાયિકા નાટકનો દુક સાર.

અંક ૧ લો.

મગધાચરણ.

પ્રવેશ ૧ લો.-ચિંતા ધરત. ચારદત સ્થિતીનો વીચાર રાધાની ઉદ્દમ કરવા યાચના ચારદતની અચળતા બનેતું આખર જીવ ઉપર આવવું મીત્રદતનું આગમન રાજદરબારમાં જઈ રાખનો આશ્રય લેવા સમગ્રવવું.

પ્રવેશ ૨ લો.-હકદાર રાજ આર્યકસેન રાજાસન ઉપર લંપટ ને મુર્ખ શીરોમણી રાખના ભાયાત ગંડકસેનનું અમીરોની સાથે આવવું, કપટથી આર્યકસેનને કેદ ગંડકસેનનો રાજ્યાભિષેક ગંડકસેનની રાજ્ય કારોબારની વ્યવસ્થા પ્રખ્યાત નાયિકા ચીત્રસેના તથા તેની પવિત્ર પુત્રી વસંતસેનાનું આગમન નાયરંગ ગંડકસેનના ગાંડા વીચાર ચારદત તથા મીત્રદતનું સભામાં આવવું આશીર્વાદ ગંડકસેનનો વિદ્યા ઉપર તિરસ્કાર ચારદતનો અનાદર નીરાશ થઈ પાછાં જવું વસંતસેનાનું ચારદતના પવિત્ર ગુણો ઉપર મોહિત થવું ને નિષ્કલંક

રહી ચાહત સીવાય અન્ય પુરૂષ નહીં વરવા નિશ્ચય ચિત્રસેના પાસે ગંડકસેનની વસંતસેનાની માગણી, સ્વીકાર, ગંડકસેન ત્રી કચેરી બરખાસ્ત.

પ્રવેશ ૩ બે.—કચેરીમાં ચીત્રસેનાને લાખતું ઇનામ આપેલું તેની દીવાનની પાસે ઉઘરાણી દીવાન ચીત્રસેનાને ઉડાવી ઇનામ હઠમ કરવું બનેલી રકાઝક.

પ્રવેશ ૪ થો.—વસંત બાગમાં સાહેલીઓ સાથે વસંતસેના વસંતસેના સખીઓ સાથે હાસ્યવીનોદ ગંડકસેન માટે સખીઓની સુચના વસંતસેનાનો તિરસ્કાર શ્રમનિવારણ નિમીત્તે બાગમાં ફરવું એકા એક ગંડકસેનનું આવવું ને વસંતસેના ઉપર બળાત્કાર અચાનક ચાહતનું આવવું રક્ષણ કરવું ચાહત, વસંતસેના, પ્રેમદાન પાકો સંકલ્પ ને વચન.

પ્રવેશ ૫ મો.—ચીત્રસેનાના અવાસમાં ગંડકસેનનું આવવું વસંતસેના તે ગંડકસેન વાદવીવાદ દાસીઓ સાથે યુક્તિ કરી ગંડકસેનને બનાવી કીમતી દાગીનાનો દાખડો લઈ વસંતસેનાનું ચાહતના સંરણમાં જવું. પરણવા ને તૈયાર થયેલ ગંડકસેનને ચીત્રસેના ટેળ્યો.

પ્રવેશ ૬ ઠો.—નિર્દોષ છોકરાઓની રમત બુત બનેલો રાજા ચોરની ભુમ છોકરાઓના હાથે પીટાવું વસંતસેનાની તપાસ પવિત્ર રાધાનું દેવીને મંદીરે પુજન કરવા જવું વસંતસેનાને બદલે ગંડકસેનના હાથમાં સપડવું મીત્રદત્તના આપના બચથી ગંડકસેનનું ગભરાવું ને રાધાને મુક્ત કરવી છોકરાઓની સલાહ લઈ વસંતસેનાને વશ કરવાની શુદ્ધી સેવા સિદ્ધ પાસે જવું.

પ્રવેશ ૭. મો-ચારદતનું ઘર શીવગુજનમાં ચારદત ગૃહ રીતે વસંતસેનાનું આવવું ડડીના સખમે વસંતમંત્રાને રાધા સમજી ઓઢવાનું વસ્ત્ર માગવું વસંતસેના શાલ ઓઢાડે છે ચીત્રદતનું આવવું વસંતસેના પ્રગટ દાગીનાના દાગડાની બેઠે અનામત પ્રેમીઓ આનંદમ નિમમ અચાનક રાધાનું આવવું. ટેબ્લો.

અંક ૨ જો.

પ્રવેશ ૧ જો.-પવિત્ર અતી રાધા તથા ચારદત ગાંગીકાની સોખન માટે વાઘવીવાદ પતીના ગુને સુખ માનનારી નિર્દોષ રાધાનું ખીને અનુમોદન ચારદત પોતાની શ્રદ્ધામાં દ્રઢ ને સતીની પ્રશંસા.

પ્રવેશ ૨ જો.-વસંતસેના ચારદતના વીરહમાં મખીઓ સાથે ચારદતના ગુણની પ્રશંસા પવિત્ર પ્રેમ ચારદતનો પ્રથમનો નોકર વીખુદત ગુગરી હાલતમાં બેઠાસખની કરજદાર થયેલો વસંતસેનાના શરણમાં શરણાંગતને અભય પોતાનું રતજડીત કકળુ આપી ગુગરીને રણ મુક્ત વિખુદત વસંતસેનાના ઉપકાર માટે પ્રશંસા સંસારપર વૈરાગ ઉપકારનો બદલો વાળવા નિશ્ચય ને દેવીની પ્રશંસા.

પ્રવેશ ૩ જો.-દેવશમા ઉપર આશક્ત થયેલી પ્રેમ ઘેલી મદનિકા પ્રેમમાં મસ્ત દેવશર્માનું આગમન વેશ્યાના નીચ ધંધામાંથી

છોડાવવા થાયના ગમે તે ઉપાયે દ્રવ્ય પ્રાપ્ત કરી મદનીકાને મેળવવા નિશ્ચય બનેની જુદાઈ.

પ્રવેશ ૪ થો.—આરદતનું ઘર આરદતને મીત્રદત નીંદાની તૈયારી ચોરી કરવા નીકળેલો દેવશમા આરદતના ઘરની ભીંત ફાડી દાખલ થાય છે નિંદ્રામાં મીત્રદતનું લવાન પોતાનો બાદ સમજી દાખીનાનો દાખડો ચોરને આપે છે ચોર સુપ્ત રીતે દાખડો લઈ પસાર આરદત મીત્રદતનું જંગલ થવું ચોરીમાં દાખડો ગુમથવાની ખબર આનંદમત્ જોઈએવાના કલંકથી આરદતનો પશ્ચાતાપ પાવત્ર રાધા પોતાનો રત્નદાર દાખીનાના દાખડા બદલે વસંતમેનાને આપી રૂબુ મુકત થવા સુચના, મીત્રદતનું હાર લઈ વસંતમેના પાસે જવું સતીના સુણની પ્રશસા.

પ્રવેશ ૫ થો.—વસંતમેનાના આવાસમાં મુખર્શશિમણી બંડકસેનનું આગમન સિદ્ધતી વર્ણીકરણુ વિદ્યા અજમાવવી ફોગટ ફાફાં કરીથી પ્રયોગ કરવા ગંડકસેનનું મશાણુમાં જવું.

પ્રવેશ ૬ થો.—ચોરી કરી આવનાર દેવશમા મદનીકા પાસે બનેની માતચીત વસંતમેનાનું ગુપ્ત રહી સાંભળવું ચોરેલો દાખીનાનો દાખડો પોતાની બાઈને છે. તેમ સમજાવી દેવશમાને દપકા દારીની નીતી ઉપર વસંતમેનાનું આકર્ષણ મદનીકા સુકિતથી દાખડો વસંતમેનાને આપવાનું દેવશમાને બક્ષામણુ બનેની પ્રેમ ગમત.

પ્રવેશ ૭ થો.—સુપ્ત વાત જાણનાર બાઈની દારી ઉપર કૂપા દેવશમા પાસેથી દાખડો લઈ દારી મદનીકાનું દેવશમાને કન્યાદાન

નેચિયગીરી મીત્રદત્તનું આગમન દામડાને બદલે રતનદાર આપવો મીત્રદત્તનું સન્માનને આરદતને સદેશો દાગીનાની વાત ગુપ્ત રાખી અનાતાગીકનો વરપના વરમાદમાં આરદતને (પ્રીયતમને) મળવા જવાનો ઉમંગ સખીઓ સાથે અનંદ.

પ્રવેશ ૮ ભો.—આરદત મીત્રદત્તની રાહ જોતો મીત્રદત્તનું આગમન વસંત સેનાની નીંદા સાંભળી આરદતનું ગુસ્સે થવું વસંતસેનાનું આગમન દામડા લથા રત્નમાળા સળંગી ખુલાસો રાત્રી રહેવા આગ્રહ પ્રેમમાં મસ્તદંપતી અચાનક લશ્કર સાથે ગંડકસેન ટેબલો.

અંક ૩ ભો.

પ્રવેશ ૧ ભો.—આરદતનું ચયન બચન વસંતસેનાનું જાગૃત મુઠ્ઠા આવવું રાધા તથા વસંતસેનાની વાનચીત મીત્રદત્તની સાથે કુમાર રોહીતનું આવવું માટીની ગાડી બદલે સેનાની ગાડીની કુમારની હઠ વસંતસેનાની ઓળખાણ કુમાર રોહીતને પોતાના દાગીના ઉતારી આપવા ગાડીમાં દાગીના ભરવા કુમારનો સેનાની ગાડી કસવવાનો આનંદ વાડીએ આરદતને મળવા જવાની વસંતસેનાની તૈયારી ગાડી વાન ગાડી તૈયારના ખચર.

પ્રવેશ ૨ ભો.—આરદતનો ગાડીવાન વસંતસેનાને વાર થશે એમ સમજી ગાડીમાં તકીયા નાંખવા ગાડી લાઇને જવું. ગંડક-

સેનની ગાડી આવે છે. (ખંતેની ગાડી એવીજ હોવાથી.) મીત્રદત્ત પોતાની ગાડી સમજી વસંતસેનાને તેમાં બેસારી પોતે આગળથી ચાલીને જાય છે. કેદમાં પડેલો આર્યકસેન પોતાના મીત્રની મદદથી કેદમાંથી નારી છુટે છે. પકડાઈ જવાની બીકથી છુપાય છે. આરૂઢતનો ગાડીવાન ગાડી લઈ આવે છે ખાલી ગાડી જોઈ આર્યકસેન ગાડીમાં બેસી જાય છે ગાડીવાન ગાડી હાડી લઈ જાય છે બાંકીદારોની ધર પકડ.

પ્રવેશ ૩ જો.—બગીચામાં ગાડીની રાહ જોતો ગંડકસેન તથા નોકર, ગાડીનું આવવું ખાલી ગાડીમાંથી મળેલી વસંતસેના ઉપર જુલમ નોકરને ગાડીમાં બેસારી વિદાય કરવો વસંતસેના નહોં માનતાં જોર જુલમથી ગળાઉપર નખ દઈ મારીનાંખી પાંદડાના ઢગલા નીચે છુપાવવી, આરૂઢતના ઉપર વસંતસેનાના ખુનનું ત્રોમત મુકી ગારદન મારવા વીચાર કરતો ગંડકસેન પસાર, સસારથી વીરકત થયેલા વિખુદત રામીનું વાવમાંથી સ્નાન કરી 'બહાર નીકળી પાંદડાના ઢગલાઉપર કપડું સુકવવું, પાંદડાના અળગાઉપરથી તપાસ કરતાં વસંતસેના અધ કચરી થયેલીનું મળવું, ઓળખાણુ, સારવાર કરવા મઠમાં લઈ જવું.

પ્રવેશ ૪ થો.—વાડીમાં રાહ જોતો આરૂઢ મીત્રદત્તની ધીરજ ગાડીમાંથી વસંતસેનાને બહલે આયકસેન કુત્તીનને લાયક આરૂઢ તરફથી આયકસેનને આધાસન આયકે માનેલો ઉપકાર વસંતસેનાના વીરહમાં ચીંતામસ્ત આરૂઢ.

પ્રવેશ ૫ મો.—ન્યાયાસન ચાઠ્ઠતને ખુની તરીકે ગોલાવંચ દોરાનને હાથે ન્યાય મીત્રદત પામેથી મળેલા દાગીનાના પાકા પુત્ર-વાથી ખુની સાગીતી ખુનીને શહેરમાં ફેરવી ગરદન મારવા લુકમ.

પ્રવેશ ૬ દો.—પ્રતાપી આર્યકસેન વેર લેવાની ધુનમાં પાતાના મીત્રધર્મદત્ત તી સહાયથી લશ્કર લઈ ગંડકસેન ઉપર ચડાઈ કરવા ગેવાની.

પ્રવેશ ૭ મો.—રસે થઈ જતાં ચાઠ્ઠતને ચંડાળો, રાખાનું ધરગાંથી નીકળવું પતીની દશા જોઈ કલ્પાંત, અરસપરસ પશ્ચાતાપ રાધા નીરાશ રોહીત ઉપર રીસ, મીત્રદત્તથી બચાવ રોહીતને મીત્રદત્ત વધસ્થાનમાં.

પ્રવેશ ૮ મો.—વધસ્થાનમાં ચાઠ્ઠતને ચંડાળો, મીત્રને પૂતની બેટ મરવાની અણી ઉપર વિખુન્ત સ્વામીને વસંતનું આવવું. ચાઠ્ઠતનો બચાવ રાધા સતી થવાની ખુબ બચાવવા જવું.

સીનચેન્ઝ.

રાધા તથા રોહીતનું કલ્પાંત ચીતામાં પડવાની તૈયારી અચાનક ચાઠ્ઠતનો મેળાપ વિજયા આર્યકસેન ગંડકસેનને પકડી કેદ કરી ચાઠ્ઠતને બચાવવા આવવું ગંડકસેનને શીક્ષાનું ફરમાન કુલીનને દાના ચાઠ્ઠત તરફથી ગંડકસેનને માફ.

સીનચેન્ઝ.

દરબાર આર્યકને રાજ્યભિષેક ચાઠ્ઠતને દીવાનપદ કુલીન ચાઠ્ઠત સાથે નાગિકા વસંતસેનાનો હસ્ત મેળાપ સર્વસ્થળે આનંદ ને શાન્તિ શાન્તિ શાન્તિ.

મુખ્ય પાત્રોના નામ.

પુરુષ પાત્રો.

ચાંદ્રદત્ત અધિર નગરીનો શ્રીમાન અદરથ પણ હાલ દરીદ્ર અવસ્થામાં
મીત્રદત્ત ચાંદ્ર દત્તને ઘેર ઉછરેલો. અદરથનો સુપાત્ર બાળક
આર્યકસેન અધિર નગરીનો હકદાર રાજા
ગંડક સેન મુખ્ય શીરોમણી રાજા આર્યકનો ભાયાત
દીવાન ગંડકસેન રાજાનો
ધર્મદત્ત આર્યકનો વિશ્વાસુ મીત્ર
દેવશર્મા બ્રાહ્મણ મદનીકનો પત્ની ચોર
નિષ્કુદત જુગારી ચાંદ્રદત્તનો બુનો નોકર જોગી

સ્ત્રી પાત્રો.

રાત્રા ચાંદ્રદત્તની ધર્મ પત્ની
ચીત્રસેના વસંત સેનાની મા પ્રખ્યાત વેપા
વસંતસેના ચીત્રસેનાની પુત્રી, ચાંદ્રદત્તનું પ્રીતિપાત્ર
મદનીકા વસંત સેનાની દામી, દેવશર્માની સ્ત્રી

શીવાય સખીઓ દરબારીઓ પુરજન સીપાઇ જમાદાર

ગાડીવાન વગેરે વગેરે.

७३४४

कुलीन-नायिका.

भंगणायरख.

सुत्रधार—

अनंत विलु—

शिव ॐ स्वामी.

शान्त भूर्ति सत् चिद षडु नामी.

परम पावन छो निगम गामी.

यरखु शरखु शिशु आ. टाणो लय-लवना.

हुःअ हण हणदर अपार अम पाभरना.

अनंत स्तवने करता कथम शिव शिवना.

નરીઓ—

પ્રીતિની મૂર્તિમાન દેવી, એ પુણ્ય શાળી,
પવિત્ર પ્રેમ ધારી, વિચારી—પ્રીતિ—
ગુણહીણ અધમ લાંપટ નિર્લજ્જ ઘણી.
જે ગણીકા ધન હારી
કુલીન ગરીબ દિજ ગુણુપર ચર્ચરત.
થઈ તે સતી શીલ ધારી—
કષ્ટ પુર્યું શીર સહ ને ભારી.
એગુણુ શાળી યશ વિસ્તારી.
પામી પ્રસિદ્ધી જગ જનમાં—

ચાંદન—

૧

શ્રીહરી ગતિ મતિ સંપત્ત તમામ હરી શ્રી.
લાચાર દીનહીન જીંદગી દારિદ્ર તણી.
સખંધી જનના ધિકાર સહેવા.
બાળ બાળ સ્નેહ સગાઈ નિર્ધનીની.
અન્નવીણુ તનમન હમતી નાર.
દુખી કુમાર જીવે મરી.
ઉદર નિશ્વાસે ભરી.
નિરખી નયન જળપુરણુ અશ્રુહા.
શ્રીવરદા, થાવરદા, રૂપતા રામ—

નાયકાની છાંદરીઓ - ૨

નેહા લગાને હય હમણાં બાલાપનને—
 હોતે હય શયદા કંઈ એક ગુલોડે ચમતમે.
 બદમસ્તીયાં દીગાડે તપ્પા ચર કરતે હય.
 આશક હમારે હમણે જાનીસાર કરતે હય.
 યે બંજરે અણુકા કળી વાર કરતે હય.
 ઘાયલ હમારે નાજકે કંઈ આડ ભરતે હય.
 જળઆંડે સાંવરીઆ બલાયે લેતે હય.
 ફીર સીસક મચલકે હસી જુગીસે ખ્યાર દેતે હય.

વસંતસેના— ૩

જીયરવા રેનખીતી અળ જાગ.
 રેન ખીતી અળ જાગ—જી.
 સોમત સોવત ખીત ગઈ આયું.
 ફીર નહીં ચેત અભાગ—જી.
 પાપ કરમ હો તજ દે પ્રાણી.
 પ્રભુ સુમરનમે લાગ—જી.

દીવાનજી ચીત્રસેના— ૪

અરેવાહ દીવાનજી વાહ દીવાનજી.
 વાહ દીવાનજી થાઓ દીવાના શું.
 જાઓ જાઓ જાઓ જાઓ જાઓ.

નંદના ફંદ નજાણું શું હું વેપ્યા વિત્તહારી.
હાપારકે પૈસે પરમાનંદ નિત્ય તુ કરનારી.
નિર્લજ નફ્ટ કુટીલ કપનીને વિશ્વાસ ધાતી.
હા અમેતો પુરા નંગના નંગ શ્રેષ્ઠવણીક બાતી.
શાખાશ વેપ્યાનારી બહીહારી કારભારી.
ધન્યવાણીઆ વેપારી—અરે

સાખીઆ વસંતસેના— ૫

આવો સખી શાખીરે રાગે રંગે.
વસંત શોભા નીરખીએ સખી—
શીતળ શાન્ત મુગંધીત પવને.
મન મસત સદા કરીએ સખી.
નવદલ માલ તમાલ લતા પર.
જમર ગણુ શુંબરવ કરતાં.
મધુરસ લોહુપ થઇ રસમાં લુગ્ધ.
ફસીક કળી આધર ધરી સુમતાં.
આસ્ર કુસુમ થઇ નિદાણુ સ્મર શર.
વિરહી જન મનને વીંધતાં—

વસંતસેના સખીએ— ૬

મન સદા આહશે એ મન હરને નહીં બીજાને આહે એ.
પ્રાણુ બાત પશુ કહેશે પ્રાણુ મારા પ્રાણુ એ.

વાહ વસંતે આલી વાહ ખીચેલી કળી.
 વ્યર્થ શે કરમાયો વ્યર્થ શે કરમાયો.
 રસીક સંગ રાગ રંગ ઉડાવે.
 તુજ યૌવન રસ લેનારા, ઈનરવર ગંડક સારા—
 તુજ રસવેલીના કયારા, એપ્રિય નરવર વર બાળા.
 જાઓ સર્ખી નાદાન કયાં રત્ન કયાં પાષાણુ રે,
 કુંદન કથીર સમાન.
 જા સમજ આલી શાણી, એનરવરનીબન રાણી.
 બન વેળ્યાની પટરાણી, અરે બાવ—
 આરૂઢત-વસંતસેના.

મીઝદત—

૭

શાણુ લ્યો ને સ્વિકારી પ્રિતીનું આછેદાન આપે.
 બાળા આ બાળ કુંવારી.
 બાળા જુઓ કાંઈ મનથી વિચારી.
 મેંતો સોંપ્યું જીવન સાથ તમને આ પ્રાણુ—
 શુંબોલો વીચારી વેળ્યા કુમારી.
 વીસારી જાતી ભાન.
 ચાહું શરણુને સુબાણુ.
 બેડી થાશે સુભાગી વીપ વેળ્યાનુ રાગી.

રંકનેવરી તમે પામશે શું દહાણુ.

પ્રાણુજીવન સર્વ આપ પર યોવારું પ્રાણુ.

ભંદ્ર લવતુ સ્વસ્તિ કલ્યાણ (કેમભાઈ)

છાકરાએ

૮

આલોને રમીએ સહુને ગમીએ આપણે મળીને આજ.

વાવાજી વાવા વાવાજી વાવા રહીએ સદા હાં ખુશમીનન—

હુતો ગીલી દંડામાં છું હુશીઆર.

હુતો ભાઈ લખોટીએ રમનાર.

હુતો ગેડી દડામાં ખળડદાર.

વાહ ખરે તુ ખળડદાર

જીદગી આખીનો ખાળપણમાં લેવાનો છે એક

દહાવ હાં લેવાનો છે એક દહાવ—

ચાકરા—

૯

અનાધના નાથ દીન થઈ હું યાયું.

આપે શુભ જ્ઞાન શુભ કર્મ સાચું.

આધન તુચ્છ ગણી ધર્મ સ્વધન સાચું.

જન્મો જન્મ રળું એજ પ્રભુ માયું.

ધન તે અધર્મનું મુળ છે દુખદ ધણું.

પાહિ પાહિ શિવ સાધુ અખંડ આરાધું.

સદાશિવ સાધુ અક્ષય ધન સાચું.

વસંતસેના ચારફા

૧૦

પ્રાણમેંતો હીધું આનન્દ મનનું દાન.
 હયો માની ચતુર સુજ્ઞાની જીવનના સુધાની
 પુગ પંડીત પ્રમાણોક નિર્માની નિષ્કારી.
 ત્યાં પહોંચ હોય શાની વચનની જુમાની—
 હું સેવક તમ ચરણની (તમે) મજબનાયના નાથ.
 આશુભ કોલ કરારના. સાક્ષિ શ્રી જગન્નાથ.
 ચાચું સ્વામીજી ખોલ મારો નીલાવો.
 સત્ય પંથે ચલાવા હાથ સાહો સાહો—

ધી સાબરકાઠા
બોડીંગ હાઉસ
તંદુરસ્તી

જમવાની
ઉત્તમ પ્રકારની
સગવડ માટે
સર્વોત્તમ સાધન
બુલેશ્વર શાક બારકીટ સામે

મુંબઈ નંબર ૨.

[૧૯]

અંક ૧૧૦.

ચારુદત

૧૧

પરમ પ્રેમ પ્રવિણ સ્ત્રીવર,
વિમળ વેણુ શશિ કીરણ અતી મગળ.
મુખશશિ ઉજવળ નયન ચંદ્રિકા સમ.
રકત ધવળતન પ્રપુલ કમળવન.
મુજ નિદ્રવ્ય તણી ગણું એજ મણી.
ધરતી સુખદાતાર ચિંતામણી.
કલ્પલતાએ મુજ આશ્રિતની.
એ ગુણવતી ગણીકા મુજશીર મણી—

ચારુદત—

૧૨

ધન્ય તે ગૃહિણી સાર જગમાં.
મંગળ કરણી સંકટ હરણી.
ભવ અરણ્ય માંડી અમૃત ઝરણી.
જગ અસારમાં સાર સાર—શ્યામા,
લક્ષ્મિ વિદ્યા બુદ્ધિ શક્તિ.
ગુણની જે સર્વ શક્તિ.

[૨૦]

પ્રેમની મૂર્તિ રતી પ્રિય, સદનનો શયુગાર,

શ્યામા—ધ-ય.

વસંતસેના

૧૩

સખી વિરહાનળ બાળે અંગોઅંગ પ્રભળે.

ધ્યાન પ્રિતમનું ધરતી હૃદય કરતી છાતી.

વીશાળએ મુખ ઉચ્ચારે એ વારે વારે.

અંદનક્ષેપ અંદ્રકિરણ કુસુમ શયન મંદપવન.

વીણ અંગાર બાળે—

કામના નિક્ષણ તીરેએ તનવીંધાતું રક્ષણે.

સજળ દાગ વાળાં કમળ ઘાયાં હૃદય ગણી કવચમ્હે.

આવાસ પણ અલંકૃત કર્યો કરી પુખ્ત શેયા.

પછી. પછી.

સજ્જ મેં.

નીરાશ થઈ નિશ્વાસ ભરતી શ્વાસપણુતન આદમેં.

પ્રાણજીવન એક શરણ આહે તારે આહે મારે—

જુગારી

૧૪

બાઈ તમે દેવી છો દયાની.

કરી નજર મહેર પરમ મયાની—

જીવન માફે કીધું સકળ સદ્ગુણ.

આભાર અતિશય માનું તમારો બાઈ.

હઈ આશ્રિતને દાન કરી પૂરણ પુણ્ય કરાઈ—

મદનિકા—

૬૫

ફેરું વિકળ પ્રાણ મળવા

ગમગીન બની ભમતી ફેરું.

મનથી સમરૂ રે—

મદનના તિલ્લણ તીરે.

ધાયલ સ્તનઆ દાડીમ ફળશાં.

રંગે કુમ કુમ ના.

થયા રક્ત તપી કનક ફળઆ—

વિરહાગ્ની ઉતાપથી કામ કુંભાર.

સ્તન કુંભ પ્રજાળતો હાય અંગાર.

સ્મર ફેરી ભુજંગ થઈ વિકરાળ.

પ્રજાળતો બાળ લતા સુકુમાર.

ગઈ શુદ્ધ સાન અરેરે. ભુલી સહુ ભાન—

અરેરે.

કદળી ઉપર જયમ વિજળી પડે—

મદનિકા-દેવશર્મા—

૧૬

બાએનયનની મારી કટારી બેધારી.

હીલ અંદર તે આરપાર શેના હોય.

કરી પ્રીત પેલી હવે જાઓ મેલી.

જને શાને ઘેલી વાલી વેલી તું.

પ્રેમ મહીરા પાછું પ્રથમ પછી ઘાયલ કયમ

કરીજાઓ.

અમૃત વેલી તુજ અમીરસૂત્રી કયમ નહીં ધા—

વરૂઆવ.

સલુણી કેમ અમને નવરસ પાઓ.

સુંદર સુખદ અંદ્ર વદન નીરખી નયન.

અમીરસે ઝલકાય.—

આરૂઢી—

૧૭

જીવતાં.....લગી તારો પ્રિય રૂણી છું સદાનો.

સંપત સમયે સુખની સગી એવી લાખોનારી.

સંકટમાં હોય સાથી એજ છે સન્નારી —

કલ્પલતાનિર્ધન તણી, ગૃહ લક્ષ્મિસતીનાર.

મુજ અંધાની નયન મણી, ધન્ય દેવી અવતાર.

ઇચ્છીત સુખદાયક સર્તી કામધેનું કામા.

શીંગવતી સતી ભક્ત પતિની સ્મિત મુખી.

ગુણવતી લલના—

પતીપર તનમન જીવન સહુ નાંખતાં ઓવારી

ચોર-મદનિકા—

૧૮

પ્રિતમ પ્રિય થઈ તે થઈ ભુલી જાઓ.
 હવે નહીં શરમાઓ નહીં ગભરાઓ.
 નહીં તલસાવો જરી હસીને હસાવો.
 થઈ બ્રાહ્મણ બન્યાથુ તરકર શીરતાજ તમે.
 મેંતો માન્યા છે મનથી મારા શીરતાજ તમે.
 પ્રેમીના દોષતે દેખેન. પ્રેમી આપ મને.
 અજબ વેળ્યા છતાં પ્રીતિની રીતો જાણો તમે.
 બુઢી પ્રીતિ પૈસાની નકામી કરે તે નારી શાની.
 ધિક્ક પ્રીતિ વેળ્યાની પૈસાની જે નીમકહરામી-પ્રિ

વસતરોના--

૧૯

ધરી સરસ સુમન શણગાર.
 લાલમોહન ધર જાઉં હું.
 મળી લલિત વદન વરમાળ.
 પ્રીતિની અંગ ધરાવું હું--
 જુઓ જુઓ વરસે જળ ધારા.
 વૃષ્ટીથી અંબર ભીંજવાનું.
 આવે ચહુડી મેઘ ભલે જોર શોરપુર કરે.
 ગરજને અંગ ડરાવે શું--
 ચમક ચમક કરતી ભલે વીજ ચમકારા.

[૬૪]

પ્રિતમધર વાટ બનાવે શું.

આતુર અલખેલાને મળવા થઈ ઘેડાં.

અધ્ય રાત્ર વીતી હવે જાઓ શું--

૨૦

આરૂઢ વસંતસેના મીઠદત--

પ્રિય હૃદય સરવર દ્વિજવર આવી વસ્યા રે.

રસિક હંસ વિમળ વંશ રાજરમણી દેવરાજ.

હાં. હાં રાખો લાજ.

પ્રાણુજીવન મળતાં ડર શાને--

માન સરમાં વિવસો વદનમ વહાલા કુચ.

કમળ થાડે શરમ રાખો શાને.

વિરહ જવરની શાન્તિ શિતળ ખાળા.

રસ સરસ હવે તવ ભરાયો માને.

રતી પ્રવિણ રમણી માનું નીજ જીવન સફળ.

વારેવા બાઈ વાહરે ભાઈ--પ્રિય.

૬૫

[૨૫]

અંક ત્રીજો.

વસંતસેના

૨૧

રેસંજે રમણ રજની ગુમાવી.
 શરમ ધરમ પણ ને દીધાં ગુમાવી,
 એરસ સાગરમાં એમડુ ણાવી.
 રસ યસ દેહુ લતા ગઇ રે લીબાઈ—
 પ્રિયકર કમળના સ્પર્શથી આ રાત કમળ,
 પ્રપ્રહિત થયા,
 આ અધર પ્રિયમુખ અધર રસ રંજે
 રંગીત રાતન ધર્મ રહ્યા ;
 શિરકેશ ગૃહણે શિથિલ વેણી અલગ
 લટ છુટી પડી,
 બહુ પ્રેમભર આલિંગને ઊરમાળ પણ
 તુટી પડી.

કુમાર

૨૨

મારી ગાડી સોનાની. (૨)
 કેમ ન મગાવું રમવા બાવું.

[૨૬]

માંહી મોર ચીતરાવું. કળાઓ કઢાવું.
પોપટજી ચીતરાવું. પાંચ પાંચ પાંચ.
ભાઈ પોપટ કેવા હોય.

ઠોઠે કાળો કાંઠલો નમણું રાતું નાક.
અંગે લીલા રંગનો ધારે ધણીની ધાક.
મારી ગાડી સોનાની—

ભોળી (ભુભારી વિખુદત) ૨૩

સસ્તિદાનક શ્રી એક તુંહી એક તુંહી.
અવર જંગલ સખ એક તુંહી એક તુંહી.
આદી અરૂ મોંચ મેં જગતકે અંતમે.
સકળ પરપંચમેં એક તુંહી એક તુંહી.

આરૂદત—

૨૪

આજ ગણું કૃત કૃત જીવનમારું
જો પ્રિયે આવે ઉપવન કુંજે
માન વિશેષ વધારું પ્રિયનું
રસ આગ્રખન કૃતક જીવન પર
કહંબ માળા સ્નેહ ધરાવું
પીન પર્યાવર રાવક પટકુળ
હર કરી આલીંગન ધારું—

ચાલો રણ જંગે અતી ઉમંગે,

હુણવાને અરી દળને.

બળવાન અરી તેને જેર કરી.

બળલાએ સહુ બળને.

ધીર વીર આબંજરથી અરીદળ બળી એ.

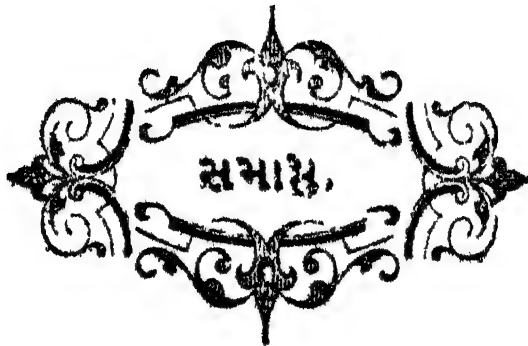
બળમાં દળીએ.

મારમારી આ તલવારે રૂધીરથી રસબસ.

કરીને સરવસ-જય કીર્તિને વરીએ.

મોજ માની રણ જંગમાં, ચાલો સહુ હા ઉમંગમાં.

દોળો દુશ્મન રંગમાં, બોલો સહુ મળી જય જય જય.

સરસ્વતી પ્રસન્ન હોને.

શા. દામોદરદાસ કલ્યાણદાસ
કીનારીવાલા.

હમારે. ત્યાં બનારસી સાડી, દોપટા, ફેંટા,
ઓઢણા, કીનખાખ, છક, ચળક, લેસ,
ફીટ, જરદોશી કામ, ટોપીના પાટ, ચોળી,
મોડીઆ, કોર પોત્તકા, કોટ, પાટલુન,
વીગેરેના છુટક ત્યાં જથ્થાબધ વેપારી.

૭૦ હરીપુરાં ભવાનીવડ—સુરત.

સઉમાં-સસતી તીજેરી ગોઢરેજની હોવાનો પુરાવો.
 મુંબઈની મરચાંટ બેંક તરફથી ચોપડા રાખવાની રૂ. ૩,૦૦૦ની
 બે મોટી તીજેરીઓ બનાવવાનો આરડર
 ગોઢરેજને મળ્યો છે.

એ તીજેરીઓનો ભાવ ગોઢરેજ મેનેજર સાહેબ
 ઉપર મોકલાવ્યો ત્યારે તેઓએ એવું ધાર્યું કે આપને ગોઢ-
 રેજની આઠ આઠ તીજેરીઓ વાપર્યે છીએ એટલે આ વાર
 પણ આપણે એમ નીચ લઈશું એવું ધારી લઈ ગોઢરેજ
 બજાત ઉપર ભાવ વધુ માંગ્યો હોય. ખાતરી કરવા સારું મેને-
 જર સાહેબે મુંબઈના બીજા તીજેરીવાળાઓના ભાવ પણ
 માંગાવ્યો અને પરીણામમાં આરડર ગોઢરેજનેજ
 મળ્યો કારણ બીજાઓના ભાવ ગોઢરેજથી ઘણા વધારે હતા.

જ્યારે ગોઢરેજ હેંસી હુજર રૂપીઆની કીંમતની સંપૂર્ણ સાં-
 ચાકામની મદદથી તીજેરીઓ બનાવે છે ત્યારે બીજાઓ હાથથી
 કામ કરે છે આઠ આઠસો મણનાં વજનના ખરી ચૂમતના સાંચા
 ગોઢરેજે પોતાનાજ વીચાર મુજબ બનાવ્યા છે તેના સાંચા બીજા
 ઓને મળે પણ નહીં અને ગોઢરેજ જેવું કામ થાય પણ નહીં.

જ્યારે ગોઢરેજ સાથની હરીફાઈમાં બીજા એક એક
 તીજેરી વાળાઓને વારે વારે ઉતરતાં ઇનામ મળ્યાં છે ત્યારે
 ગોઢરેજને દર પ્રદર્શનોમાં દરેક વેળા પૈડેલાં ઇનામ સોનાના
 ચાંદ મળ્યા છે.

કારણાતું ગેસ કુંચની પાસે, પરેલ મુંબઈ
 દુકાન શેપ મેમ્બરશીપ મુજબ જેઠા મારફતની સામે, મુંબઈ.

રાજા રજવાડામાં વખણાતી “બાદશાહી યાકુતી અનંગ વિલાસ” નામની ઉત્તમ કલા સરકારમાં રજીસ્ટર થયેલી છે અને તેનો સરકારી રજીસ્ટર નંબર ૨૩૧ છે. નકલીઆથી સંભાલજે. અમારી બનાવેલ યાકુતી માત્ર રાજકોટમાં અમારાં ઔપધાલયમાંજ મલે છે.

બાદશાહી યાકુતી.

અનંગ વિલાસ.

ગમે તે કારણથી શુભાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે, પુરુષાતન કાયમ રાખે છે. સંસાર સુખ ભોગવવા માટે દેશી અને યુનાની દવામાં ઉંચામાં ઉંચી દવા જોઈએ તો આ બાદશાહી યાકુતી અનંગ વિલાસ છે. આ રાજવંશી યાકુતી વીર્ય વીકારના તમામ વ્યાધી મટાડે છે અને વીર્ય ઘટ્ટ બનાવી ખરૂં પુરુષાતન આપે છે. ખરી મરદાઈ આપનાર અને નબલા માણસને પણ જુવાની માફક જોરાવર બનાવનાર આ દવાનો લાલ લેવા અમારી ખાસ ભલામણ છે. આ દવા વાપરવામાં કોઈ પણ બાતની પરેશની જરૂર નથી. ૪૦ ગોળીની ડબી એકના રૂ. ૬૨૫.

ડાક્ટર કાલીદાસ મોતીરામ-રાજકોટ-કાઠીયાવાડ.

નીચે લખેલાં પુસ્તકો શ્રી દેશી નાટક સમાજનો મુકા
ત્યા હોય ત્યાંથી અથવા અમદાવાદ તળપદમાં પ્રમિદ્ધ કરી પસંદ
મળશે, માટે જોએ સાહેબને જોઈતાં હોય તેઓએ રોકડી કીમત
મંગાવી લેવાં. વેલ્યુપેપર અથવા નોટપેડ કાગળ રાખવામાં આવશે
નહિ

રૂ. આ. પ.

૧ સતી સંયુક્તા નાટકનાં ગાયનો (આવૃત્તી સાતમી)	૦-૨-
૨ પવિત્ર લીલાવતી નાટકનાં ગાયનો „ ચોદમી)	૦-૨-
૩ સતી પાર્વતી નાટકનાં ગાયનો „ ચોથી)	૦-૨-
૪ અશ્રુમતી નાટકનાં ગાયનો „ તેરમી)	૦-૨-
૫ રામ વિયોગ નાટકનાં ગાયનો „ છઠી)	૦-૨-
૬ મ્હુનીસીપાલ ઇલેક્સન ના. ૦ ગા. „ બીજી)	૦-૨-
૭ બોજકુમાર નાટકના ગાયનો „ ત્રીજી)	૦-૨-
૮ સરદારઆ નાટકનાં ગાયનો „ સાતમી)	૦-૨-૦
૯ ઉમાદેવડી નાટકનાં ગાયનો „ સાતમી)	૦-૨-૦
૧૦ વીણાવેલી નાટકના ગાયનો „ દસમી)	૦-૨-૦
૧૧ વિજયા વિજય નાટકના ગાયનો „ સાતમી)	૦-૨-૦
૧૨ મહન મંજરી નાટકના ગાયનો „ બીજી)	૦-૨-૦
૧૩ સતિ પદ્મની નાટકના ગાયનો „ પાંચમી)	૦-૨-૦
૧૪ ઉદય લાલ નાટકના ગાયનો „ અગીયારમી)	૦-૨-૦
૧૫ મોહિની ચંદ્ર નાટકના ગાયનો „ સાતમી)	૦-૨-૦
૧૬ વીજય કમળા નાટકના ગાયનો „ ત્રીજી)	૦-૨-૦
૧૭ સતી સીતા નાટકના ગાયનો „ પાંચમી)	૦-૨-૦
૧૮ ભગવત ગીતા નાટકના ગાયનો „ બીજી)	૦-૨-૦
૧૯ સતી દ્રોપદી નાટકનાં ગાયનો. „ છઠી)	૦-૨-૦
૨૦ ઝાલીમ દુલીઆ નાટકના ગાયનો „ ચોથી)	૦-૨-૦
૨૧ ઝાલીમ દુલીઆ ભાષણ સાથે પાકું પુકું પેટુલી)	૧-૦-૦
૨૨ કબીર સાખ નાટકના ગાયનો „ બીજી)	૦-૨-૦
૨૩ સંન્યાસી નાટકના ગાયનો „ બીજી)	૦-૨-૦

શ્રી દેશી નાટક સમાજ

૬૦ શ્રી અન્તિભવન થીએટરમાં—અમદાવાદ.

